

LLEÓ XIV
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 23 de setembre de 2026

Catequesi. Els documents del Concili Vaticà II.

IV. Constitució pastoral *Gaudium et spes*.

4. El sentit de l'activitat humana a l'univers (GS 33-39)

Benvolguts germans i germanes, bon dia i benvinguts,

Continuem el nostre recorregut per la constitució pastoral *Gaudium et spes* del Concili Ecumènic Vaticà II, i arribem al tercer capítol de la primera part, que té un títol atractiu: «L'activitat humana en el món». La pregunta de fons és aquesta: quin és el valor de l'activitat humana en el món, i, per tant, del progrés tècnic, social i científic? Podem recordar que, menys de quatre anys després de la clausura del Concili, la nit d'entre el 20 i el 21 de juliol de 1969, l'home va posar els peus a la Lluna per primera vegada.

Creat a imatge i semblança de Déu, l'ésser humà és agent del progrés. Gràcies a la llibertat i a la intel·ligència augmenta els seus coneixements i així aconsegueix que tota la societat progressi. Això s'aprecia fàcilment en considerar la millora en les condicions de vida al llarg de les generacions successives. Efectivament, el document diu: «Molts beneficis que l'home en altre temps esperava sobretot de forces superiors, avui ja se'ls proporciona per iniciativa pròpia» (n. 33).

Per aquest motiu, alguns pensadors han presentat el progrés tecnicocientífic com quelcom que debilita la relació de l'home amb Déu fins al punt de fer-la semblar supèrflua o, fins i tot, com contrària a la fe cristiana. I aquesta lectura ha provocat, pel que fa a les èpoques precedents, un canvi en la mirada de l'home contemporani sobre el món. Un prejudici d'aquest tipus preval, principalment, en aquella part de la cultura occidental que ha perdut el vincle amb la Revelació cristiana. En els humanismes postcristians, l'ésser humà i Déu són presentats de manera errònia com rivals: per a afirmar els seus coneixements, la seva llibertat i el seu progrés, l'home hauria d'emancipar-se de Déu. Això no obstant, en negar la relació amb Déu, al final es perd també la possibilitat d'afirmar el valor transcendent de la persona humana. És el “drama de l'humanisme ateu”, ben descrit per un important teòleg del Concili Vaticà II: Henri de Lubac.¹

El Concili vol proporcionar una resposta clara. Afirmar la *Gaudium et spes*: «Els creients saben molt bé que, considerada en si mateixa, l'activitat humana, individual i col·lectiva, és a dir, aquell immens esforç amb què els homes al llarg dels segles procuren de millorar les condicions de llur vida, respon al pla de Déu» (n. 34). Encara més, la Constitució continua: «Els cristians, doncs, en comptes de pensar que les obres que l'home ha realitzat amb el seu enginy i força es contraposen a la potència de Déu i que la creatura racional fa la competència al Creador, més aviat s'han de convèncer que les victòries de la humanitat són signe de la grandesa de Déu i fruit del seu pla inefable» (*ibid.*). En resum, Déu ha posat en mans de l'home i de la dona una creació encara *in statu viæ* —és a dir, en camí, en creixement— per tal que ells la condueixin a bon terme gràcies a la seva sàvia activitat.²

¹ Cf. H. DE LUBAC, *Le drame de l'humanisme athée* (1944), tr. it. Brescia 2013.

² Cf. *Catecisme de l'Església catòlica*, n. 302, 306, 307.

Aquí hi ha una important referència al misteri de l'Encarnació. La humanitat —i, amb ella, el treball, el progrés i l'autonomia de les realitats creades— no queda absorta o anul·lada per l'encontre amb Déu, sinó més aviat assumida en la seva totalitat; i continua sent, en Crist, lliure i operosa: efectivament, en Ell troba la veritat i la llibertat plenes. Tanmateix, en la celebració eucarística, el fruit del treball humà, representat pel pa i el vi, es col·loca cada dia damunt l'altar per a ser transformat en el cos i la sang de Crist.

Des d'aquesta perspectiva sorgeix una veritat important: per a trobar Déu, l'ésser humà no ha d'abandonar les ocupacions terrenals, sinó que pot viure plenament la seva vocació fent bé el seu treball quotidià i santificant-lo.³ Els cristians participen, com tothom, en l'edificació de la ciutat dels homes, amb la mirada posada en la fi de totes les coses i en l'encontre amb Déu, i recordant aquest fi últim a aquells amb qui comparteixen l'aventura del progrés, la ciència i la vida.

Certament, cal distingir bé el progrés temporal del creixement del regne de Crist; això no obstant, el Concili afirma que aquest progrés, «tant com pot contribuir a ordenar més bé la societat humana, repercuteix molt en el Regne de Déu». «Tots els bons fruits de la natura i de la nostra laboriositat, els tornarem a trobar després d'haver-los escampats per la terra en l'Esperit del Senyor i d'acord amb el seu manament, però netejats de tota taca, il·luminats i transfigurats» (n. 39).

Finalment, recordem que, per a constituir un autèntic progrés humà —és a dir, de tot home i de tots els homes—, el progrés tècnic i científic ha d'estar animat i orientat per la caritat. Només així es podrà utilitzar sempre per a defensar la dignitat de l'home i promoure les condicions de vida de tots, especialment dels més desfavorits.

Estimats germans i germanes, el Concili Vaticà II ens convida a compartir el pa del saber i del saber fer, per tal que tots els homes i tots els pobles puguin desenvolupar les seves potencialitats, de manera que puguem construir junts, amb l'ajuda de Déu, un futur millor.

³ Cf. S. JOAN PAU II, Homilia per a la canonització de Josepmaria Escrivá de Balaguer (6 d'octubre de 2002).